

Рок і Метал

Давид Данилов-Абросімов

— Гол! — столітній череп невідомого героя, кружляючи і вигризаючи землю збереженими у могилі зубами, прокотився проміж двома запиленими шкільними портфелями. Незвичайний кістяний м'яч, але не для справжніх зірок спорту.

Юний воротар відійшов занадто далеко від імпровізованих воріт і лише втомлено махнув рукою.

— Пропустили! Як ми вас! — насолоджувався правою перемогою нападник Сед. Гарний, чорнявий і добродушний хлопчик з ледь помітною схильністю до повноти.

— Хлопці! Ходімо до котловану, подивимося на мерців!

Школярі звикли гратися й бешкетувати серед занедбаних могил. Мешканці центру, нагірного району Харкова, з дитинства проводили дозвілля у великому старовинному некрополі. Може тому, міська влада й перетворила його на "Молодіжний парк". Бабусі й дідусі, ті хто бачили царя живим, а хтось побачив і сталінські табори, вигулювали по кладовищу народжених за часів СРСР онуків. Малюки робили перші кроки, старанно повторювали початкову букву алфавіту або терпляче ніжилися, перев'язані пелюшками, у важких й некомфортних, мов тачанки батька Махна, дитячих колясках.

Різноманіття поколінь як гілки життя. У теплі сезони, на зарослих папороттю та бур'яном стежках, серед старовинних і занедбаних склепів — мальовничих пам'яток архітектури — бавилися курінням, лаялися та прогулювали заняття племена нехлюїв із трьох найближчих шкіл.

Поруч з хаотичним миром й трошки над ним, в очікуванні літа відкривались вікна славетного студентського містечка "Гігант". У дозвілля, його мешканці вчилися на цвинтарі розпивати портвейн і пиво; бриньчати на гітарі; смітити, грати у деберц, мріяти, кохатися й робити дітей. Справжні студенти вміють завзято запрошувати на побачення. Провінціалки вибігали з новітніх п'ятиповерхових гуртожитків, або спускались широкими сходами через засклені башти легендарної фортеці ХПІ, поспішали з палацової будівлі бардової цегли — теж радянського гуртожитку — колишнього пансіонату для благородних дівчат.

Було де розгулятися та розпрощатися з невинністю. Теплі травневі ночі. Солов'їні пісні. Густа й висока зелена трава, античні скульптури, романтичні надписи, мармурові плити біля забутих могил. Затишні лави під віковими деревами. Скрізь гостинна тінь, буйство молодого листя, смачно удобрене людським перегноєм.

Вертеп не здатен пробудити тих, хто спить вічним сном. Знатні обивателі, орденоносні ветерани, переможці шведів, французів та османів нічого не знали про забуття. Вони не бачили мародерів і не чули про репресії своїх нащадків. Але на поверхні легко можна було знайти їхні кістки, кимось недбало розкидані. Біліли черепи, виднілися залишки старовинного одягу та взуття. Здавалося, колишні власники

добротних чобіт — привиди — принципово виключали контакти з атеїстами.

Сімдесяті роки в розпалі. Зім'ятий червоний трикутник піонерської краватки лежить у моїй кишені. Носити на шії сумнівну прикрасу вже не респект.

— П'ятий "б"! Рухайтесь! Тільки спробуйте запізнитися! Усі виконують зобов'язання. Ви учасники соцзмагання!

Налякані кажани злетіли з високої старої груші з чаклунською манірністю, немов стрибаючи через декілька сходинок. Можна високо підкинути камінчик і побачити, як спритна мишка змінить зигзаг свого руху.

— Че...! Ледар! Не хочеш працювати?! Металобрухт за тебе товариші збиратимуть?!

Знову прикро і голосно спотворюється моє прізвище. За беззаперечними гучними наказами класної керівниці, кремезної Мари, ми усі разом, слухняні одноплемінники, корчуємо найгарнішого кованого й ажурного великого хреста.

Мара, мов язичницький ідол стирчить над світом. Її широкі груди й значний живіт, обтягнуті рожевою в'язаною кофтою, кидають тінь на храм Глави Іоанна Предтечі. Церква дивом вціліла від руйнування. Ментор, зі жмутом погано пофарбованого хною сивого волосся, пильно стежить за робочим процесом. Піонерія вже розгойдала й витягнула на поверхню важку, залізну огорожу і, надриваючи дитячий організм, згорбившись у три погібелі, тягне антикваріат на шкільний двір.

Кожний клас має свою окрему іржаву гору з чавунних ванн, зламаних туалетних бачків, радіаторів, прогнутих металевих ліжок, кувиці хвіртки з кладовища, могильних огорож і хрестів. Коли здобич готова з громом і блискавками перевалитися через цегляний облуплений паркан до сусідів, ворохобна Мара на мить стає задоволена. Вона робить позначку в товстому журналі що зберігається у водостійкій коричневій обкладинці й жене нас спітнілих і замурзаних на четвертий поверх, до аудиторії. Там вона обіцяє ледарям і прогульникам, тобто й мені — кар'єру двірників. Обмежується викликом батьків і переходить до трансляції остогидлої шкільної програми. Її рука власно спирається на вчительський стіл, протиприродно зігнутою під прямим кутом долонею. Ромби золотих перстнів із янтарним камінням підпирають зморшкувату, старіючу шкіру.

Кілька сезонів вандалізму в ім'я майбутніх благ й галявина розчищена рабами-школярами. Сучасний спорткомплекс для харківського Політехнічного буде збудовано.

Нова весна несе зміни у світ. Погода тепла й по-дитячому сонячна. Ластівки радісно розрізають світле небо, ніби поспішають відміряти ніжно-блакитну тканину, щоб її вистачило на усі довгоочікувані літні канікули. По-суботньому сплять механізми екскаваторів. Глибокий котлован майбутнього басейну має вигляд розшматованого медового пирога. Два, а де три й більше, кривих і пухких глинистих коржів перемежовані тонкими прошарками темної, стародавньої начинки. Замість чорносливу та родзинок — запліснявілі, розчавлені землею та часом труни.

Зовсім скоро поспішливі містяни стануть у чергу, бажаючи отримати абонементи.

Заради здоров'я попливуть вони по білуватій, цементно-кахельній капсулі, повній хлорованої води, наливої посеред дороги Орфея та Еврідікі.

А зараз, усюдисущі хлопчаки мчать на археологічні розкопки.

— Осьде вони ховаються!

На тому місці, де колись знаходилося живе, чуйне, кимось кохане й ціловане людське вухо, Сед радісно виловлює золоте кільце сережки, здуває з неї трунний пил і суне коштовність у кишеню.

— Одна є! Знайдеться і друга.

Жіночий череп, покритий старою хусткою, безпорадно скочується до наших ніг.

— Ось вона. А волосся зовсім чорне, взірцево зберіглося. І на лобку!

Я стою поруч, дивлюся на чужі скарби, іноді колупаю землю паличкою, але ніколи й нічого не ризикую брати у покійників. Краще не зазіхати на їхній світ. Напевно, це почуття поваги до мертвих, містичний страх перед потойбічним і огида до тлінності.

Виїзд на природу готувався в традиціях трудових і першотравневих свят. Туристські рюкзаки були повні дешевої отрути радянського алкоголю та простих закусок. Підлітки швидко подорослішали, пили усю ніч й почувалися на межі притомності. Лець дочекалися ранкової прохолоди річки. Бажаючи освіжитися поплили наввипередки. Вода здавалася крижаною після міцних напоїв і спеки багаття. Сед завжди плавав краще за всіх, як поплавок, але зараз хлопцеві стало погано. Відчувши біду, він намагався вхопитися за надувний матрац, що маячив попереду. Його сильна рука втрачала силу, зісковзувала з мокрої гуми.

— Гі-гі-гі! — голосно реготали приятелі, плескаючись навколо п'яним стадом. Жартівники гребли далі, не розуміючи, що й такому здороваю може стати зле. Він боровся за життя. Безрезультатно. Сміючись, наче на комедії, товариші відштовхували його.

Сед завжди був добрим, веселим і сором'язливим хлопцем. Він продовжував посміхатися застиглою гримасою посинілих губ. Намагався вдихнути. Не виходило. Заважав спазм у грудях. Холод і страх скували його тіло. Хлопчик задихнувся ще на поверхні. Так боляче, безглуздо і жорстоко — піти на дно у повній свідомості, навіть без води в легенях.

Сонце беззвучно лопнуло й в'язким, тремтливим жовтком розтіклося по астигматичній і темній зіниці ріки. Улюблене світло залишилося за недоступною поверхнею. У широко розкриті від жаху очі Седа врилася річкова каламуть. Зображення перекручувалися. Хтось шукав золото в його труні, розбирав скелет по кістках, грав з мертвою головою...

Різка біль розірвала міцне серце і впустила смерть.

Що це за випадок? Помста мертвих? Сед потонув. Бідному юнакові щойно виповнилося шістнадцять років.

2009 рік.